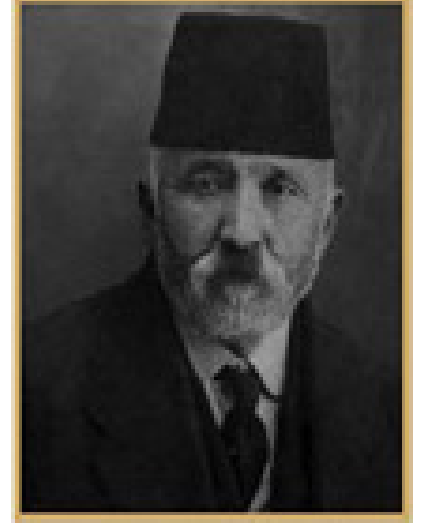

Mehmet Nadir Süldür (1855-1927)

Türk siyasetçi, Birinci Dönem Isparta Milletvekili, Belediye Başkanı, Hukukçu.

1855 (1271) yılında Isparta'da doğdu. Babası yörenin önde gelen eşrafından Süldürzade İsmail Ağa, annesi Sakine Hanım'dır. Kuleönü kasabasında büyük arazileri bulunan ve üretimleriyle ülke ekonomisine önemli katkı sağlayan köklü bir aileden gelmektedir. İlkokulu Sıbyan mektebinde, ortaokulu Isparta Rüştüyesinde okudu. 1882 yılında Liva tahrirat memurluğuna atandı. Şarkikaraağaç, Yalvaç ve Elmalı'da devlet memuru olarak görev yaptı, daha sora memurluktan istifa ederek Isparta'ya döndü. O dönemde Abdülhamit karşıtı Jöntürk taraftarı siyaset izlediğinden ihbar üzerine Konya ve Sivas'a sürgün edildi. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanı üzerine Isparta'ya döndü. Uzun bir süre avukatlık yaptı. 1918'de Isparta Belediye Başkanı oldu.

Mondros Mütarekesi sonrası gelişmelerde millî bir duruş sergiledi. Isparta'da millî teşkilatlanmanın içinde bulundu. 13 Haziran 1919'da Antalya'ya gelen İtalyan işgal kuvvetlerinin bir kısmının Burdur'dan Isparta ve Eğirdir'e uzanan bölgeyi işgal edecekleri istihbaratına nazaran Isparta'da alınacak önlemleri belirlemek üzere oluşturulan komisyonda belediye başkanı olarak görev aldı. Ayrıca Batı Anadolu'da yayılmaya başlayan Yunan işgallerine karşı Isparta'dan yapılabilecek yardımların organizasyonunda bulundu. Yunan işgalinde bulunan Aydın'a yardım için kendi başkanlığında bir komisyon kurdu. Esnaftan Hacı Mustafa Ağa ile Hacı Ahmet, Hacı Hafız İbrahim ve birkaç üyeden oluşan yardım komisyonu marifetiyle toplanan 3-4 bin liralık ilaç, erzak vb. ihtiyaç maddelerini Denizli'ye gönderdi.

Birinci Dönem TBMM'ye Isparta'dan milletvekili seçildi. Diğer Isparta milletvekilleri ile birlikte 10 Nisan 1920 günü Piri Efendi Türbesi'nin önünde yapılan töreni müteakip Ankara'ya gitti. 23 Nisan günü ilk oturuma katıldı. Birinci Dönem'de çeşitli konularda çok sayıda önerge vererek veya konuşma yaparak Meclis'in aktif üyeleri arasında yer alan Mehmet Nadir Efendi, İktisat, Mali Kanunlar, Dilekçe, PTT, İç Tüzük, Tapu Kadastro Komisyonlarında görev yaptı.

İlk Mecliste Mehmet Nadir Efendiyi ilgilendiren konuların başında, "İtalyanları davet etiği" iddiası yer alır. Ancak uzun süren soruşturma sonunda mesele aydınlığa kavuşur. Bu konudaki süreç şöyle gelişmiştir: Bilindiği üzere, Yunan işgalinin yayıldığı günlerde, cephenin lojistik yönden desteği Meclisin en önemli gündemini oluşturuyordu. Silah ve cephane konusunda yabancı kaynaklardan da faydalanma ihtiyacı vardı. Bu maksatla Isparta Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti yöneticileri, mutasarrıf ile birlikte yaptıkları toplantıda, İtalyanlardan silah ve cephane alınması için Isparta Milletvekili ve eski Belediye Başkanı Süldürzade Mehmet Nadir Efendi'yi görevlendirir. Bunun üzerine M. Nadir Efendi Antalya'da İtalya Konsolosu ile görüşür ve her biri 22,5 liradan istendiği kadar silah alınabileceği teminatını aldıktan sonra Isparta'ya dönmek ister. Aynı gün İtalya Konsolosu Burdur'a geleceğinden Nadir Efendi de konsolosun aracında Burdur'a döner. Bu durum meseleyi bilmeyenlerce yanlış anlaşılmış, hatta "İtalyanları davet ettiği" şeklinde değerlendirenler olmuştur. Bu kanaatte olanlardan Burdur Askeralma Daire Başkanı ve Mıntıka Komutanı Miralay Vacid ve Burdur Mutasarrıfı Behçet Bey'in şikâyetiyle M. Nadir Efendi 17 Temmuz 1920 günü gözetim altında Ankara'ya gönderilmiştir. Bu konuda TBMM'de pek çok görüşme ve müzakereler yapılmıştır. Meclisin 23 Ağustos günkü 56.

Oturumunda yapılan oylamada Mehmet Nadir Efendi'nin suçsuz olduğu ortaya çıkmıştır. Bu olayda adı geçenlerden Böküzade Süleyman Sami, yaşanan olayı bir komplo olarak nitelendirmiştir.

Mehmet Nadir Efendi, söz konusu iddialardan aklandıktan sonra Meclisteki aktif faaliyetlerini sürdürdü. Özellikle Delibaş İsyanı, Isparta'nın bazı ilçelerinin il yapılması düşünülen Akşehir'e bağlanması, yabancı yer isimlerinin Türkçe ile değiştirilmesi, İstiklal Mahkemesi kararları, Yalvaç'ın bazı köylerinin Senirkent'e bağlanması ve diğer bazı idari yapılanmalar, mültezimlerle ilgili bazı konular üzerinde Mecliste konuşmalar yaptı, önergeler verdi.

Meclis faaliyetlerinin yanı sıra bir Isparta milletvekili olarak fırsat buldukça Isparta'nın ihtiyaçlarını Mustafa Kemal Paşa'ya ilettiği bilinir. 6 Ocak 1922'de Mustafa Kemal ile yaptığı görüşmede Isparta sancağı halkının pek gelirinin olmadığını, ticaretin daha ziyade gayrimüslimlerin elinde bulunduğunu dile getirerek ekonomik hareketliliğe katkısı bakımından Isparta sancağının Türk ordusunun önemli merkezlerinden biri hâline getirilmesini talep etmiştir. İleriki yıllarda Eğirdir Dağ ve Komando Okulu ile 58. Piyade Tümeni'nin Isparta'da konuşlanmasında -şüphesiz askerî değerlendirmelerle birlikte- Mehmet Nadir Efendi'nin bu yöndeki talebinin etkili olduğu rivayet edilir.

Mehmet Nadir Efendi, Birinci Dönem milletvekilliğinin bitiminde memleketi Isparta'ya döndü. Evli ve altı çocuk babası olan Mehmet Nadir Efendi 15 Nisan 1927 tarihinde 72 yaşında iken Isparta'da vefat etti.

Nuri KÖSTÜKLÜ

KAYNAKÇA

BÖCÜZADE SÜLEYMAN SAMİ, **Kuruluşundan Bugüne Kadar Isparta Tarihi**, yayına hazırlayan: Suat Seren, Serenler yayıncılık, İstanbul 1983.

ÇOKER, Fahri, **Türk Parlamento Tarihi Milli Mücadele ve TBMM I. Dönem (1919- 1923)**, C 3, Ankara 1995.

ERMUMCU, Turgut "I. Dönem TBMM'de Isparta Milletvekilleri ve Meclis Çalışmaları", **SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Mayıs, 2010, Sayı: 21, s. 139- 153.

KÖSTÜKLÜ, Nuri, "Isparta Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti", **Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi**, 1990, Sayı: 18, s. 601-613.

KÖSTÜKLÜ, Nuri, **Milli Mücadele'de Denizli Isparta ve Burdur Sancakları**, Atatürk Araştırma Merkezi yay., Ankara 1999.

TBMM Albümü 1920- 2010, C 1, 1920-1950, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü yay., Ankara Nisan 2010.

TBMM Zabıt Ceridesi, 2. baskı, C 2, Ankara 1940.

<https://www.son32.com/istiklal-mahkemesi-ve-ispartal-mehmet-nadir-suldur-4666-haberi> (Erişim Tarihi: 15.08.2023)

28/11/2023 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/mehmet-nadir-suldur-1855-1927/?pdf=6676> adresinden erişilmiştir